

ПОЈМОВНИК

Дејан Алексић

ГОД

1. Кружница, прстен уочљив на попречном пресеку стабла. Према броју прстенова могуће је установити приближну старост бившег дрвета. Пањеви су код мене одувек будили мноштво асоцијација. Сличе заустављеном животу сведеном на напор ка већем, ширем обухвату, омеђеном мрком линијом унутар које ври освојено постојање. Опет, подсећају на мету, окренуту ка небу, чији је центар најдубља лична прошлост, а кретање ка периферији означава пут у неки садашњи трен. Према томе, најбољи стрелачки резултат био би поодак у срж, у тачку Прве Жеђи. Могуће је, кроз мотив система кружница које чине унутрашњу структуру стабла, замислити модел затвореног, себи довољног света, сатканог на потки сопственог искуства. Помисао на бивше лишће као облик и начин односа са искуством вањског света, неодољиво подсећа на релацију *реч–исма*.

2. Речца везничког карактера. Одрживост значењске вредности има само као део контекстуалног везничког споја: „Где *zod* нађеш згодно место / ти дрво посади...” (Ј. Ј. Змај)

ЗГОДА

Повољан стицај одређених прилика; догађај из реда оних који касније, сходно околностима, често прерастају у пријатност сентименталних присећања.

Беше то у сумрак оног дана када сам поверовао да књиге могу да живе и без својих читалаца, саме за себе. Отац се у то време занимао за пчеларство. Требало је да од извесног познаника купи кошнице и рамове за саће. Село до којег смо се одвезли било је довољно далеко да за време путовања научим већину успутних саобраћајних знакова. Оца је радовало што у том послу бивам врло успешан.

Већ се увелико смркавало када смо стигли. То је било добро, јер, како је познаник објаснио оцу, пчеле треба да се умире. Док су њих двојица углављивали терет у аутомобил, запазио сам на столу крај довратка отворену књигу. Покаткад би благи летњи поветарац окренуо неки од вршних листова, као да се књига „сама чита”. Та чиста слика књиге усмерене на властиту стварност дубоко ми се утиснула у памћење. Касније, као песнику, овај давнашњи призор постао ми је једна од метафора речи као самодовољног стварносног простора. „Моја жена је много волела да чита”, рекао је по обављеном послу пчелар и померио књигу у страну, нежно прелазећи дланом преко склопљених корица. „Отишла је брзо. Прах праху, пенео пепелу.” Та реч – *ийею*, била је и у наслову књиге, а име писца за кога сам тада први пут чуо подсећало ме на кишу која није стигла сасвим да падне. У своду је од те кише остала да лебди сумаглица једног А.

Воzeћи натраг, отац је ћутао. У пртљажнику су крцкали дрвени пчеларски рамови и ширио се мирис чамовине. Мислио сам о називу *чамовина*. Чинило ми се да је то врста дрвета која негде, у некој мрачној шуми, *чами* чекајући да постане оквир за саће. Или погребни ковчег.

„Који је ово саобраћајни знак?“, изненада упита отац. „Ограничење брзине“, одвратих.

„Погодак!“

ПОГОДАК

Добар исход каквог труда; жељени резултат у односу на извршен план или намеру.

Намеравали смо да правимо мали, приватни зоолошки врт. Неколицина дерана и ја решисмо да зарадимо новац за сличице. Фудбалско првенство света се ближило. План беше једноставан: уловити неколико жаба, гуштера, скакаваца и штогод других доступних животињица, а потом суседима наплаћивати карте за обилазак и разгледање нашег зоолошког врта. Добро је кренуло, иако су изложени гуштери били углавном безрепи, а кромпирове златице троме и незанимљиве. Мерећи дужину једне глисте на коју сам био особито поносан, зачух живи прхут у крошњи иза себе. Борба врабаца око корице хлеба беше тако жучна да се рој белих јабукових латица ковитнуо ка тлу. Имати примерак неке птице у зоолошком врту не би било од сувишка. „Погодио си га!“, повикаше остали одушевљено, пошто се један од врабаца, погођен каменицом коју хитнух, суновратио у прашину. Заиста, био је то силовит погодак. Несрећна птица је само једном раширила крила у крваву лепезу и остала непомична. Отада више нисам скупљао сличице.

ЈАГОДЕ

Врста пузавичастиг, врежастог воћа. Разликујемо питому, домаћу и шумску, тј. дивљу јагоду.

Била је годину дана старија од мене. Када су родитељи најавили да ће нас посетити њихови стари пријатељи из Вршца, речено ми је да се уздржавам од чачкања носа, да не тучем млађег брата, прекинем са плуцкањем у мраве на бетону испред гараже и липим се свих оних навика и задовољстава због којих ми се приписивало недолично понашање. Не сећам се њеног имена нити лика, али памтим да је била врло паметна. Цело поподне је читала на тераси и знала многе необичне речи. Једва сам је наговорио да одемо украј дворишта где су се у сеновитим бокорима криле јагоде. Понела је и књигу раскошно илустрованих корица. „Какве су то смешне куће?” упитао сам показујући на насловну страницу. Намрштила се. „Нису то никакве смешне куће, него пагоде! Ово је књига о Јапану.” Бејаш постиђен незнањем. Ипак, брзо се извукох: „Пагоде? Римује се са *јагоде*.” Додадох како ћу, када порастем, бити песник. Никада до тада о томе нисам ни размишљао, али, ето, у том часу није било места сумњи у тачност моје жеље. „Могу ли да те пољубим”, упитао сам. Откинула је једну полузрелу јагоду и одговорила: „Како *џог* хоћеш.” То *џог* ми је паклено засметало. Нисам хтео да „како *џог* хоћу”. „У ствари, можеш ако прво успеш да изговориш *чејири чаврљаве чавке чаме чекајући чика Чубрила*.” Био сам поприлично увређен. Нисам волео нагодбе. Напоследку рекох: „Знаш ли да се мртвачки ковчези праве од чамовине. Можда чавке знају да чаме, али чамовина чами најбоље.” Кратко ме је гледала, а онда се вратила читању. Остадох да једем јагоде уживајући у помисли да сам већ постао песник.

НАГОДБА

Облик договора, често усменог; постављање два или више интереса у међузависност.

Како рекох, нисам волео нагодбе. „Ако положиш из првог покушаја, добићеш ТВ за своју собу.” Те очеве речи одјекиваху ми слухом док сам пред комисијом за полагање возачког испита знојавим длановима стезао управљач. С теоријским делом испита сам прошао одлично. Знао сам готово све саобраћајне знакове и правила још као осмогодишњак. Ипак, сналажење за воланом није било за похвалу. „Возио сам по киши”, рекох вративши се покуњен. „Падала је као да никада неће престати.” Отац је ћутао пред укљученим телевизором. Временска прогноза се увек помно пратила у нашој кући. Над синоптичком картом већ бивше државе, водитељка је лебдела руком као да покушава да растера фронтоне облака. У углу је писало: метеоролог, Леа Киш.

ПАГОДА

Врста будистичког храма.

На наредбу да се зауставимо чуо се звекет оружја и опреме нагло спуштене на земљу. Равница се пружала унедоглед, а линија спајања неба и земље беше налик на кончић који би се, палцем и кажипрстом, могао повући тако да се опарају ивице света. Конзерва са храном за тај дан била је седам година старија од мене. Нисам осећао глад. Седох на пањ крај пута и раскрилих већ искрзану бележницу добрано изломљених корица. У њу сам, пре доласка у војску, преписивао хаику поезију из једног избора јапанске лирике. Отворила се на мојој омиљеној песми анонимног монаха из XVI века:

*Црвени суиџон.
Кров пагоде доииче
Месечев бодж.*

Када је у даљини одјекнуо рафал, нагонски се склупчасмо, као фетуси, свако на месту где је био затечен. Капетан се смејао. „Шта је, гуштери, прпа, а?” Пригрлио сам пањ као последњи ослонац који ме је држао за свет. Срце је тукло о потамнеле годове. Силно престрашен, понављао сам у себи *четири чаврљаве чавке чаме чекајући чика Чубрила...* Негде у даљини била су спремна врела уста пушчаних цеву.

НЕГОДОВАЊЕ

Саопштавање или показивање одричног става или мишљења.

Никада раније нисам видео да на једном месту толико света негодује. Када су прве лопате земље почеле да добују по спуштеном ковчегу, помислио сам како су животи само тужно и непрекидно понављање бесмислене брзалице; напорно освајање новог круга, ширег и жеднијег, до неке коре иза које постајемо мисао на оно што јесмо, као што стабло изван себе постаје сопствена хладовина, мирис властитог цветања. Изненада, небом се растегао звук млазњака. „Не дају нам ни да га сахранимо на миру”, чуло се негодовање из скрушене поворке. И то дрво ковчега по којем је промукло тукла растресита земља – негодовало је. Не-годовало. Некада и негде је посечено, заустављено у годинању. Питам се ко је сабрао више година: мој друг, погинуо у бомбардовању или то дрво у које је положен.

ГОДАЧИЦА

Село у околини Краљева, смештено на обронцима Гледићких планина.

Већ касним. Возим и пребацујем себи због урођеног смисла за непоштовање времена. Откако пишем поезију за децу, посете

основним школама постале су веома учестале. Нарочито волим књижевне програме у малим и мирним сеоским школама, где деца показују очувану страст и отвореност према догађајима такве врсте. А, ето, касним. И возим брзо, не поштујући ограничења. У ретровизору се одмотава пролећни пејсаж. Труд да успут препознам двориште у коме беху почеци очевих припрема и решености да се окуша у пчеларству остаје узалудан. Много је година отада. „А да ли ви пишете и прозу?“, упита ме после песничког наступа девојчица из четвртог разреда. „Како се, колегинице, зовете?“, одговорих шеретским питањем. „Јагода“, рече једва чујно. „Одговорићу ти, Јагода“, наставих „ако успеш да кажеш *четири чаврљаве чавке чаме чекајући чика Чубрила*.“ Баца праснуше у смех, а девојчица рече важно: „У мојој кући има доста књига које су остале од моје покојне баке. Деда каже да је много волела да чита.“

Деца ме испраћају машући. Возим натраг и говорим сам са собом: „Не пишем прозу. Плашим се. Плашим се последње реченице. Никада не бих био сигуран да ли је права.“

GOD

God (енгл.) Господ, Бог, Творац, Свездрижатељ; врховни ентитет религијске мисли и осећања.

Купујем сину сличице. Светско фудбалско првенство је на прагу. „О, ту God!“, ускликне он упирући прстом у мене. „Покакио ти се врабац на рукав.“ Невероватно је како данашња деца брзо овладавају страним фразама. Расту уз ТВ и компјутер. Стварност је постала једно велико убрзање, без ограничења. Размишљам о томе колико је профаности наметнуто великим речима. Ни у једном свом стиху нисам се споменуо Господа. Одувек сам страховао од употребе мотива велике значењске вредности, несигуран да ћу им у песми

обезбедити ваљану носивост. Трафиканткиња кроз узани отвор пружа сличице док погледом тражим најновији роман који се појавио уз дневну штампу. Данас књиге продају на трафици. *Башиџа, њејео*, Данило Киш. Отварам књигу само да бих још једном прочитао последњу реченицу; фасцинантну реченицу која ме је, ваљда за свагда, обележила страхом према писању прозе.

Госјоде, како се овде брзо смркава.